



"Professionsetikken bliver desværre noget skudderumder, fordi de blander moral og etik sammen. Man kan være lovlydig læge og moralsk ret læge uden at være vellykket læge," siger Anders Fogh Jensen.

## Kendt filosof: Lægernes professionsetik blander etik og moral sammen

Skrevet af Henrik Reinberg Simonsen den 13. november 2022. Skrevet i [Almen praksis](#).

**LÆGEDAGE:** Det aktuelle forslag til en professionsetik fra DSAM er for broget i sin brug af begreberne, mener filosofen bag debatbogen Pseudoarbejde. Uklarheden kan få betydning for lægernes velbefindende i hverdagen, advarer han.

De praktiserende læger skal drøfte et forslag til en ny professionsetik på Lægedage 2022.

Patienten skal mærke, at lægen er mere end forretning og måltal, lyder det i oplægget, der er skrevet af DSAM-næstformand Niels Saxtrup sammen med to kollegaer.

Det gode initiativ har dog sine problemer, fordi det blander moral og etik sammen.

Sådan lyder kritikken fra filosof, ph.d. Anders Fogh Jensen, der har skrevet bøger om projektsamfundet og det moderne arbejdsliv – bedst kendt er han for at opfinde begrebet 'Pseudoarbejde', som han skrev en meget omtalt debatbog om sammen med antropolog Dennis Nørmark.

Han har læst professionsetikken og er som udgangspunkt rosende over for tiltaget.

"Jeg synes, det både er fantastisk og på sin plads, at en lægeprofession, der er så vigtig og magtfuld i vores samfund, formulerer nogle fælles linjer for udøvelsen af deres praksis. Professionsetikken bliver desværre noget skudderudder, fordi de blander moral og etik sammen. Man kan være loyelig læge og moralsk ret læge uden at være vellykket læge," siger Anders Fogh Jensen.

## At handle rigtigt og korrekt

Det lyder på side 5 i professionsetikken: "Etik handler om, hvad det gode liv er, og betydningen af at tage hensyn til andre og ikke kun have blik for sig selv og sine egne behov."

Og her ligger kimen til Anders Fogh Jensens centrale kritik:

"Første del af sætningen er etik, anden del er moral. Etik handler om det vellykkede liv, om at realisere sine potentialer som menneske og professionel, for nu at parafrasere Aristoteles, som der henvises til på selvsamme side, moral handler om at handle rigtigt og korrekt," siger Anders Fogh Jensen, der slår et slag for filosofisk "begrebshygiejne", også selvom Etisk Råd, som professionsetikken henviser til i indledningen, bruger moral og etik som om, de var synonymmer – "fordi," tilføjer filosofen, "de har aldrig været et etisk råd, men altid et bio-moralsk råd."

Lægernes professionsetik vil ifølge filosofen give en bedre pejling, hvis de spørger, hvad deres moralske ansvar er over for patienten og forsøger at sætte det ind i etisk tænkning, der beskriver den vellykkede læge.

"Hvis vi lader begreberne forblive sammenblandede, så ender vi med, at den gode læge for patienten er den, der gør alt og ofrer sig for patienten. Kommer midt om natten og drikker the, hvis patienten ringer og siger, at han føler sig ensom. Det er en god læge for mig som patient eller borger, men der skal trækkes en grænse for, hvor lægernes arbejde skal stoppe. En etik skal på den anden side beskrive, hvordan man får et vellykket udførelse af et lægeliv, så man indenfor dette kan perfektionere lægekunsten. Det etiske gode, altså vellykkede lægeliv indebærer eksempelvis også, at man ikke har alt for travlt og at man finder tid til at tale sammen med andre læger," siger Anders Fogh Jensen.

## Indebærer at man ikke har for travlt

"Det faglige arbejde indebærer, at andre hensyn (til bl.a. arbejdstilrettelæggelse, karriere og indtjeningsmuligheder) underlægges hensynet til den enkelte patients bedste. Hvis dette undlades, svigter den praktiserende læge sine patienters, sine fagfællers og offentlighedens tillid," står der på side 9 i professionsetikken.

"Som det er beskrevet, skal man underlægge det faglige arbejde den enkelte patients bedste. Det er uendeligt," advarer filosofen.

Han henviser til, at der på side 3 står, at professionsetikken er et "officielt politikpapier", altså et manifest eller et statement, der opridser, hvad der skal til for at læger kan udøve deres profession vellykket.

Lægerne ønsker at holde sig fra stat, medicinalindustri og forsikringsbranche.

"Det er væsentligt for læge-patient-forholdet, at der ikke er penge direkte involveret mellem læge og patient. Der er således ikke tale om handel og køb af et produkt i klassisk forstand," står der eksempelvis på side 8 i professionsetikken.

Dette er yderst sympatisk og forståeligt for Anders Fogh Jensen, der også har taget diskussioner som sparringspartner i flere klynger med praktiserende læger om deres arbejde. "Du må som læge ikke sætte det merkantile over lægearbejdet. Men det er mere moral end etik," gentager filosofen.

## Etik kræver, at man sætter sig selv på spil

Moralske retningslinjer kan man altså godt overholde, uden at det behøver at være særligt godt, hvad man gør. "Etikken hæver sig til en tredje dimension," mener Anders Fogh Jensen.

Han tilbyder en analogi: Der er mennesker, som ikke træder forkert og som kan begå sig alle steder. Men de kan godt være kedelige som bordherrer, fordi de ikke udfolder deres menneskelighed.

”Hvis man derimod formår at være interesseret og gøre det til en bedre aften for ens borddame, så er det i en anderledes dimension end at sørge for ikke at træde forkert. Det handler blandt andet om at sætte sig selv på spil.”

Man vil få et rigere lægeliv på den måde også, hvis man følger den analogi over i praksishverdagen, og her burde afsættet for en egentlig etik ligge, mener Anders Fogh Jensen.

På Lægedage 2022 er det tanken fra DSAM og PLO, at professionsetikken, der har næstformand Niels Saxtrup fra DSAM som tovholder, skal drøftes og endevendes, sådan at oplægget, der har været rundsendt til alle praktiserende læger, på et senere tidspunkt kan udmunde i en hvidbog. P.t. er der altså en slags høringsproces i gang, hvor hvert komma principielt stadig kan blive gransket.

*Hvad mener du dokumentet skal gøre anderledes?*

”En mulighed kunne være, at man fremhævede nogle af de egenskaber ved de læger, man agter mest. Det er nemlig nemmere at kritisere moralsk. Det går på spillereglerne. Etikken er noget større,” siger Anders Fogh Jensen.

Et eksempel følger fra filosofen, debattøren og foredragsholderen, denne gang fra fodboldens verden:

”Jeg spiller fodbold selv og er en ret dårlig højre back på fodboldbanen. En verdensklassefodboldspiller som Thuram, der spillede ’min plads’ for Juventus og det franske landshold, udgjorde en indirekte etisk kritik af mig som middelmådig fodboldspiller, selvom jeg gør meget af det rigtige og følger reglerne. At sætte det forbilledlige frem kunne være en del af en professionsetik. Måske skal man spørge: Hvad gør de læger, man har størst respekt for? Det handler om forbilleder og inspiratorer. Aristoteles ville sige, hvis du gør som forbillederne, så bliver det på et tidspunkt en del af din natur; det er ikke ulig udtrykket fake it till you make it. Hvis du gør det længe nok, vil det udspringe af din karakter, ville Aristoteles sige,” ifølge Anders Fogh Jensen.

Han fortsætter:

”Vi har nu et arbejde foran os, som angår etik og ikke moral, som handler om at beskrive, hvad det er vi agter ved de bedste læger. For eksempel er mildhed, redelighed og humor et sted at begynde.”

Anders Fogh Jensen synes om, at lægerne bag professionsetikken helt bevidst bruger ordet ’kald’, som han karakteriserer som en forening mellem det personlige og arbejdsmæssige.

”Vi har en stærk faglig identitet, et kald og en fælles tilgang,” kan man læse i Professionsetikken.

”Kaldet giver en personlig dimension til det at være vellykket læge – det forener det vellykkede menneske og den vellykkede læge. Det må være dejligt at have et kald. Et kald kræver en rod. En sådan gammeldags holdning i en relativistisk tidsalder, kan jeg godt lide. Det er der noget smukt over,” siger Anders Fogh Jensen.

## Abonner på vort nyhedsbrev

For at modtage vore gratis nyhedsbreve skal vi kende din arbejdsfunktion og arbejdsplads, så vi kan verificere, at du må se de annoncer som vore nyhedsbreve indeholder



**Tilmelding til nyhedsbrev**

KRISTIAN LUNDS  
MENINGER

